

Elsparefondens bemærkninger til lov om energibesparelser

Elsparefondens bestyrelse har drøftet det af Energistyrelsen fremsendte forslag til lov om energibesparelser, og vil hertil bemærke følgende:

Lovforslaget indeholder nogle gode initiativer vedrørende energibesparelser i offentlige institutioner, mærkning af energiforbrugende apparater og ændrede tariffer for kollektiv energi. Bestyrelsen er imidlertid forundret over lovforslaget, som ikke svarer til de tidligere tilkendegivelser om lovens formål og indhold.

Den miljøpolitiske udfordring

I aftalen om Energireformen af den 3. marts 1999 blev det besluttet, at indsatsen omkring energibesparelser skulle være genstand for en særskilt lov. Udgangspunktet var og er, at el- og energiforbruget *ikke* falder som forudsat i Energi 21. De seneste officielle fremskrivninger peger på, at energiforbruget vil fortsætte med at stige.

Skal målene i Energi 21 om en begrænsning af det samlede energiforbrug realiseres, er der behov for en markant styrkelse af den samlede indsats omkring el- og energibesparelser. Skal energisektoren herudover "aflaste" transportsektoren, der har åbenlyse vanskeligheder med at realisere sin målsætning, er udfordringen selvsagt endnu større.

De hidtidige tilkendegivelser omkring den nye energisparelov

Som led i aftalen omkring energireformen blev der fastlagt nogle overordnede retningslinier for det forestående lovinitiativ. I bemærkningerne til lov om elforsyning fra foråret 1999 beskrives rammerne for en lovgivning på besparelsesområdet:

- Lovforslaget skal tilvejebringe en række nye virkemidler på energibesparelsesområdet, og de eksisterende midler skal udbygges
- Der skal gennemføres en prioritering af de forskellige aktiviteter og virkemidler
- Tilskudsordninger skal målrettes mod tiltag, der giver den største mulige miljøeffekt
- Forslaget skal inddrage nye aktører og udnytte det lokale og folkelige engagement

Ministeriet inviterede i foråret til en bred debat om energibesparelser og virkemidler, hvor bl.a. Elsparefonden gav sit bidrag. I oktober 1999 udsendte Energistyrelsen et debatoplæg med forslag til virkemidler. Her blev det oplyst, at den kommende lov om energibesparelser ville indeholde *en prioritering og konkretisering af virkemidler* på baggrund af de fremkomne forslag. Endvidere blev det oplyst, at lovforslaget ville indeholde en vurdering af, om disse initiativer ville være tilstrækkelige til at nå de opstillede mål.

Forslag til lov om energibesparelser

Forslag til lov om energibesparelser af 18. januar 2000 lever *ikke* op til de tidligere tilkendegivelser.

Lovforslaget kendetegnes ved,

- at der *ikke* er opstillet målsætninger for den samlede besparelses- og miljøindsats
- at der *ikke* er afsat yderligere økonomiske midler, men at bevillingerne tværtimod er beskåret
- at der *ikke* er gennemført sammenlignende evalueringer og prioriteringer af virkemidler
- at eksisterende tilskudsordninger foreslås videreført i uændret form, *uagtet* at nogle ordninger har en ringe miljøeffekt pr. tilskudskrone
- at lovforslaget *ikke* inviterer nye aktører eller fremmer nytænkning på området
- at lovforslaget *ikke* indeholder nye statslige tiltag, idet et tværministeriet udvalg først skal undersøge mulige økonomiske virkemidler

I lovbemærkningerne gøres der klart og tydeligt rede for, at der er tale om en rammelov, der i sig selv *ikke* vil medføre nogle væsentlige miljøgevinster. I forlængelse heraf oplyses, at lovforslaget med *tilknyttede aktiviteter* forventes at give en CO₂-reduktion på ca. 1,25 pct. i år 2005 og ca. det dobbelte i år 2010. Dette kan ikke kompensere for de seneste års stigninger i energiforbruget.

På denne baggrund må Elsparefondens bestyrelse konstatere, at lovforslaget ikke sikrer den nødvendige styrkelse af besparelsesindsatsen. Skal de oprindelige mål realiseres, er der behov for nytænkning og en langt større ressourceindsats.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte dele

Nedenfor følger Elsparefondens bemærkninger til lovforslagets enkelte afsnit, idet bestyrelsen her har valgt kun at kommentere de dele, der direkte vedrører Elsparefondens arbejdsområde. Herudover skal der henvises til Elsparefondens "Forslag til principper for den fremtidige indsats på energibesparelsesområdet, juni 1999".

Tilskudsordninger

Aftalen af den 3. marts 1999 om energireformen fastlægger, at der skal gennemføres en prioritering af de offentlige virkemidler. Denne beslutning er desværre *ikke* ført ud i livet. Der er således hverken gennemført sammenlignende evalueringer eller prioriteringer af de statslige tilskudsordninger på energibesparelsesområdet. Energistyrelsen foreslår i det fremsendte lovforslag, at de eksisterende tilskudsordninger blot skal *videreføres i uændret form*.

Elsparefondens bestyrelse finder denne fremgangsmåde kritisabel.

For det *første* er miljøeffekten pr. tilskudskrone meget forskellig i de enkelte ordninger. Tilskudet pr. sparet tons CO₂ kan variere med en faktor 4 –5, selv for nært beslægtede programmer.

For det *andet* betragtes forbrugerne almindeligvis som 100 pct. økonomisk rationelle. Hvis forbrugerne således ikke viser interesse for en tilskudsordning, hæves ofte tilskudssatsen indtil det ønskede aftræk af tilskudsmidler opnås. Der er imidlertid flere barrierer, der hindrer forbrugerne i at agere energirigtigt. Udfordringen består i at kortlægge og fjerne disse barrierer.

For det *tredje* synes der at være et klart behov for at betragte de mange tilskudsordninger ud fra *forbrugernes* og de *eksterne samarbejdspartneres* synsvinkel. Der er oprettet et stort antal tilskudsordninger, der i flere tilfælde overlapper hinanden. Ordningerne har forskellig administrativ udformning og retningslinier, som involverer energiselskaber og andre aktører i varierende grad. Det kan på den baggrund ikke undre, at forbrugerne har svært ved at overskue de forskellige tilskudsmuligheder.

Ovenstående kan illustreres med et eksempel :

Tilskudsordninger for omstilling fra elvarme til fjernvarme:	
---	--

Ordning	Tilskud
Elsparefonden	5.000 kr. pr. bolig + 75 kr. pr./m ²
Ældreboligordningen	12.000 kr. pr. bolig + 125 kr. /m ² eller 15.000 kr. pr. bolig + 150 kr. /m ²
Pensionistordningen	50 pct. af de faktiske omkostninger.
Handel, service og erhverv	26 pct. af de faktiske omkostninger.

Administrationen af de fire ordninger ligger forskellige steder.

Kravene til fjernvarmeværker og VVS-installatører varierer.

Elsparefondens bestyrelse vil på denne baggrund foreslå, at der som led i en lov om energibesparelser gennemføres en omlægning af eksisterende tilskudsordninger, der kan sikre et mindre antal tilskudsordninger med entydige indgange for forbrugerne og de eksterne samarbejdspartnere.

Den offentlige sektor

Det offentlige spiller en nøglerolle omkring energibesparelser, idet det offentlige har et stort energiforbrug, er storindkøber af energiudstyr og gennem sin myndighedsudøvelse påvirker energiforbruget i andre samfundssektorer.

Ved at det offentlige selv lever op til de satte mål og konsekvent bruger de virkemidler, som det offentlige råder over i relation til andre administrative enheder og institutioner, sendes et klart signal til forbrugere og marked om, at det offentlige tager energi- og miljøpolitikken alvorligt.

Lovforslaget åbner mulighed for at indarbejde energimæssige krav i forbindelse med byggetilladelser mv. Elsparefonden vil anbefale, at der i loven mere generelt indarbejdes krav mht. til energi og miljø som betingelser for offentlige tilskud til f.eks. støttet byggeri og byfornyelse, undervisnings- og sundhedssektoren, bloktilskud m.v.

Det er generelt behov for at kortlægge *årsagerne* til, at forbrugerne ikke handler energirigtigt, før der vedtages nye virkemidler. Skyldes det manglende interesse et uoverskueligt marked for løsninger og produkter eller ringe økonomi i de energirigtige løsninger?

Ministeren får ifølge lovforslaget hjemmel til at pålægge de offentlige institutioner en energieffektiv adfærd. Denne slags mindstekrav vil, hvis de bliver overholdt, have en direkte effekt. Problemet er dog at denne form for virkemidler ikke giver incitament til yderligere besparelser.

På baggrund af Elsparefondens erfaringer med frivillige aftaler omkring indkøb af energiidstyr med energimærke A, vil bestyrelsen pege på, at denne form for ”positiv” regulering kan give et større engagement, sammenholdt med et traditionelt pålæg. Frivillige aftaler har herudover den fordel, at de appellerer til selskaber og institutioner, der ønsker at gå forrest og som derved kan bane vej for de øvrige forbrugere.

Bestyrelsen støtter forslaget om, at de offentlige myndigheder generelt skal gennemføre energisparetiltag, der har en dokumenteret god økonomi, men er samtidig af den opfattelse at et sådant krav skal gøres langt mere operationelt og i øvrigt samordnes med de øvrige tiltag på dette område.

Handels-, service- og produktionserhverv

Lovforslaget indeholde ingen konkrete initiativer i forhold til handels-, service- og produktionserhvervene. Disse anvender i vid udstrækning mange af de samme typer af standardiserede el-forbrugende apparater som private husholdninger og den offentlige sektor.

Bestyrelsen vil derfor foreslå, at Elsparefondens arbejde med at indgå frivillige aftaler omkring indkøb af standardiseret energiidstyr med energimærke A udvides til at omfatte handels-, service- og produktionserhvervene. Dette vil yderligere styre indsatsen for energirigtigt indkøb.

Mærkning

Lovforslaget lægger op til en styrkelse i forhold til den gældende lov om mærkning. Det er meget positivt, at der gives hjemmel til kommende nødvendige opstramninger og ajourføringer i EU-ordningen, således at dansk lovgivning er parat og ajour, når fremtidige EU-direktiver skal omsættes til danske regler.

Det er imidlertid uklart om reglerne vedr. oplysningspligt i forbindelse med fjernsalg omfatter elektronisk handel. Denne salgsform er endnu i sin vorden, men ventes at kunne udvikle sig særdeles hurtigt til en meget væsentlig markedsandel, måske allerede indenfor et par år. Elektronisk handel er i dag en tikkende bombe under hele den ellers meget velfungerende og veletablerede EU energimærkning.

I USA er den første producent af hvidevare nu begyndt at sælge direkte til forbrugerne over nettet. Herhjemme kendes endnu kun netbutikker, som sælger til forbrugerne. Dette sker p.t. helt lovligt, uden at forbrugerne er sikret de relevante oplysninger fra energimærkningsordningen. Det er derfor afgørende at det sikres, at elektronisk handel også bliver omfattet af oplysningspligten. Elsparefonden ser det endvidere som positivt, at bestemmelserne vedrørende kontrol af oplysningerne styrkes.

Bestyrelsen støtter endvidere forslaget om, at der skal arbejdes konkret med frivillige mærkningsordninger i forhold til forbrugerne. Det vil være ønskeligt, at flere apparater kunne blive omfattet heraf. Det er i GEA-samarbejdet, hvor Danmark har medvirket, tilvejebragt et grundlag for en lang række andre apparater, herunder hi-fi og kontorapparater.

Ændrede tariffer på energi

Lovforslaget giver ministeren mulighed for at pålægge energiselskaber at indføre tariffer, der fremmer energibesparelser. Forslaget vil medføre energibesparelser såvel som miljøgevinster ved skift fra elektricitet, olie m.v. til fjernvarme og naturgas.

Det økonomiske incitament til at omstille elopvarmede bygninger med et lavt varmeforbrug til fjernvarme er i dag begrænset som følge af høje faste afgifter. En lavere fast afgift og en tilsvarende højere forbrugsafgift vil forbedre økonomien ved en omstilling, og samtidig sende et klart prissignal om at alle forbrugere - også dem med en miljøvenlig opvarmning - skal spare på energien.

Evaluering

Energibesparelser adskiller sig fra andre energiprojekter ved, at de er særligt svære at evaluere. Energibesparelsen ved et sparetiltag skal beregnes ud fra antagelser om, hvordan forbruget ville udvikle sig *uden* det pågældende virkemiddel. De metodemæssige vanskeligheder til trods, er det helt afgørende, at der gennemføres sammenlignende evalueringer af de forskellige virkemidler.

På energiområdet er der desværre ikke en tradition for uafhængige og sammenlignelige evalueringer, selv om det er en forudsætning for en prioritering af virkemidler og indsatsområder.

Et særligt problem i dag er, at de forskellige aktører har en tendens til kun at betragte forbrugernes handlemønster i relation til *egne* virkemidler. Et eksempel er evalueringer af energirådgivning, hvor der samtidig ydes tilskud til energibesparelser. I evalueringerne indkasserer såvel energirådgivere som tilskudsordningerne den fulde energibesparelse. Konklusion: Et større antal tons CO₂ bliver talt dobbelt!

Elsparefondens bestyrelse vil foreslå, at der i loven indføres en bestemmelse om, at virkemidler på besparelsesområdet i størst muligt omfang skal omfattes af uafhængige og sammenlignelige evalueringer, og at evalueringerne skal omhandle samtlige aktører på området.

Afslutning

I bemærkningerne til lovforslaget oplyses, at "*en sparet kWh har en højere værdi end en kWh produceret f.eks. ved vindkraft*". Elbesparelser er et alternativ til vindkraft, som hverken har placeringsproblemer eller behov for forstærkninger af eksisterende elnet.

På *vindkraftområdet* er der udvist en stor kreativitet og politisk handlekraft for at sikre udvikling og udbredelse af vindmøller. Via klare mål for vindmølleudbygning, aftaler og økonomiske virkemidler er der sikret en gunstig udvikling.

På *energibesparelsesområdet* er der behov for en ligeså markant indsats, hvis målsætningerne skal blive til virkelighed.

Elsparefondens bestyrelse, den 1. februar 2000